

"חלומות פותחים דלת לנפש"

ראיון שנערך ע"י פבריציו קושה (Fabricio Coscia) ופורסם בעיתון 'Il Matino' ב-2 לנובמבר 2000, עם מרצה אורח ד"ר ג. דרייפוס בכנס של AIPA - האיגוד האיטלקי לפסיכולוגיה אנליטית, נפולי, נובמבר 2000.

הסיפור הישן-נושן הדרן בפילוג בין פרויד ליונג והכולל את האסכולות הנובעות משניהם - ידוע. לכשתשאל כמטפל פרוידיאני עובר-אורח שאלה ראשונית היא תנוסח תמיד: "מאין באת?" כאשר המטפל היונגיאני ישאל: "לאן מועדות פניך?" לעומת זאת אם נהפוך את היוצרות והשואל יהיה עובר-האורח מה יהיה מענה איש המקצוע היום בדיוק 100 שנה לאחר צאתו לאור של "פשר החלומות" לפרויד ?

היום כשענפי הפסיכואנליזה הסתעפו לכל הרבה ענפים: הפרוידיאני, היונגיאני, האדלריאני, הקליניאני וכו', ככל שאין לפסיכואנליזה ספקות בדבר מוצאה, גובר חוסר הוודאות לגבי עתידה (להמשכיות שלה). ישנם הטוענים שמאה שנות קיומה הן הוכחה חותכת המדברת בעד עצמה. אחרים יאשימו אותה בדוגמטיות (קיפאון, קיבעון) בחוסר יכולתה להתמודד עם עולם הולך ומשתנה (בקצב מסחרר). שוב יאמרו אחרים שחסר לה לפסיכואנליזה בסיס מדעי ותוצאות שניתנות להערכה וודאית.

על שאלות כאלה ואחרות ינסה הכנס הלאומי ה-4 של AIPA שנפתח אתמול ב - Castel dell'ovo נפולי, כשהוא נושא את הכותרת "אופקיו של ה Self".

לד"ר דרייפוס, אחד מותיקי התרפיה היונגיאנית, לשעבר יו"ר האגודה הישראלית לפסיכולוגיה אנליטית, אין ספק בנוגע לתשובה. התרפיה היונגיאנית שהוא בקפדנות מבדיל בינה לבין הפסיכואנליזה הפריידיאנית - נכונה לדעתו להיוולד בכל עת מחדש בדומה לעוף החול וזאת למרות "פעמוני המוות". לדבריו אין להבין בן-אנוש לעומקו באמצעות שיטות מדעיות. טעות היא לחשוב, שהפסיכולוגיה, דהיינו תורת-הנפש, ניתנת לסיווג ע"י מערכת מדעית בדומה לכל ענף מדעי אחר. לעולם לא יהיה בידי המדע לתפוס תפיסה כוללת את מה שמכונה 'הנפש'.

שאלה 1: אנו חיים בחברה שמשלת עליה יותר ויותר הדיכאון שעה שההתקדמות של התרופות למחלות נפש תופסת משקל כבד יותר ויותר. בהתחשב בזה, במה יכול כיום להתבטא תפקידו של האנליטיקאן מבלי שייאלץ להידחק ל 'שוליים'?

תשובה: אנו חיים בתקופה שמאפיין אותה מאד המטריאליזם, חברה שבה הממון תופס את מקום האל ושהמרוץ לעמדת כוח בה הוא מסחרר. אותו הדיכאון הוא תולדה של אותה חומרנות. האדם

שוב אינו יכול להתמודד עם הריאליה (מציאות) ונמלט בין השאר אל הסמים, האלכוהול או אל הקנאות העיוורת - תופעות יותר ויותר נפוצות.
לפסיכולוגיה היונגיאנית דרך ייחודית להתמודד עם הלא-רציונלי וכזאת ביכולתה להציע פתרונות. האמונה בתרופתיות כתשובה למחלות נפש נובעת מהאשליה שניתן לרפא את הנפש באמצעות חומר סינתטי כל-שהוא. אני מקיים מגע יום יומי עם חולים - חלומותיהם פותחים אשנב למשהו שנמצא 'מעבר' ועוזרים בגיבוש גישה סמלית שדרכה נוצר מגע עם 'העולם האחר' - זה שניתן לכנותו "הלא-מודע".

שאלה 2: אליזבת ראודינסקו בספרה 'Pourquoi la Psychoanalyse' הגדירה את הפסיכואנליזה כ: "פילוסופיה של החירויות". האם אתה מזדהה אתה?

תשובה: כן. עבור היחיד הפסיכואנליזה יכולה להיות "פילוסופיה של חירות" אלא שאיני יודע באיזו מידה לאורך זמן יכולה היא להשפיע על ההמונים. לאורך 40 שנות עבודתי אני מנסה לעזור ליחיד להשתנות ועם זאת יודע שאין ביכולתי לשנות את העולם. טמונה פה סתירה: אני עוזר לשינוי עולמו של היחיד ועם זאת אני יודע שאין ביכולתי לשנות את העולם.

שאלה 3: ובכל זאת ישנם כאלה שבדומה ללוצ'יאנו מיקאצ'י בספרו שיצא בימים אלה באיטליה ("המקרה של מרלין מ. לאטנצה) בו הוא מוקיע את הפסיכואנליזה ששכתבה את סיפורה ובמקביל את התיאוריות שלה כאשר היא מתעלמת מכישלונותיה שלה ומן האסונות שהיא מביאה וכן משיעור המחיר האנושי (הגבוה).

תשובה: קשה להכליל מקרים מסוג זה. רצוי וראוי לבדוק כל מקרה לגופו, להבין ראשית לכל מי הוא המטפל, מי המטופל ומה הקשר ביניהם. גם רופא עלול לטעות אבל מכאן אין להסיק שמדע הרפואה "פשט את הרגל".

שאלה 4: הכנס של AIPA בחר בנושא "אופקיו של העצמי". מושג ה'עצמי' היונגיאני הפך נושא לפירושים שונים ורבים ולעתים לא מעטות אף נוגדים. מה הגדרתך למושג?

תשובה: זו תחושה של להיות שלם עם עצמך. החיים מלאי מאבקים וכאשר אתה מצליח להשתחרר מהם תוכל לחוש שלמות עם עצמך. ה'עצמי' הוא לעולם משהו נרחב יותר (מקיף יותר) מן ה'אגו'.

שאלה 5: האם אינך מסתכן פה בגלישה להתנסות מיסטית?

תשובה: שים לב שהמיסטיקה אינה שלילית במהותה. מה שמעניין לגבי יונג הוא שדרך תפיסותיו ומושגיו ניתן להתאמתות גם עם המיסטיקה אלא שבתרפיה הוא עובד מעל לכל עם ה'כאן ועכשיו' ומתייחס לזהות הייחודית של ה'חולה' נכון לרגע זה ממש ללא כל זיקה למופשטות. לכן כאשר מישהו מגדיר את יונג כמיסטיקן הרי שלא ירד לסוף עומק תורתו.

שאלה 6: בנוגע לעצמך אתה מספר על חלום שחלמת בגיל 38 בהיותך בשוויץ שאז דחף אותך לעזוב אותה ולהתיישב בחיפה. בחלום הנך נושא ונותן בקשר לפיסת קרקע אולם מחירה נראה לך גבוהה במקצת. כיצד אתה מפרש את החלום הזה, במיוחד לאור האירועים האחרונים בירושלים ובאזור?

תשובה: מחיר הקרקע מרמז לעובדה שאיאלץ להקריב פה דבר מה. לכן חשוב היה לדעת את מחיר הקרקע אם גבוה הוא או נמוך. החלום התרחש בשנות ה-50, תקופה שונה לחלוטין מזו של היום. נידמה היה אז שהגיע הזמן למסור ליהודים אדמה-טריטוריה לעם למוד רדיפות וקורבן לאפלויות שבמשך 2000 שנה התקיים ללא בית, ללא מולדת. טריטוריה שפירושה בית ואם בעת

ובעונה אחת. החלום היה תגובה על השואה, אתגר שדחף אותי לקחת את גורלי במו ידי. המפגש של היהודי עם הארכיטיפ המתעורר של האדמה האם, משקף התפתחות ומעבר מן הארכיטיפ של האב הרוחני לזרועות הארכיטיפ של האם הארצית - "אמא אדמה". אם לחזור לזמננו תמצא אותי מאד ממורמר בשל המכשולים שנערמו בדרך בתהליך השלום. ההתדרדרות התלולה במצב אינה אך ורק תוצאה של מאבק פוליטי של כוחות נוגדים. המאבק הוא גם בין הדתות השונות. כוונתי למקומות הקדושים - הכותל

המערבי ליהודים, המקומות הקדושים לנצרות והמסגדים על הר-הבית המקודשים לאיסלאם. אלא שלמעשה מהם מקומות קדושים אלה אם לא גיבוב, ערמות אבנים.

ה Self האל מצוי בתוך תוכי הנפש (בסופו של דבר) ואין לו ולא כלום עם מקומות קדושים נצחיים. תמצא אותו בתוכך. ואולם כיצד נבהיר זאת לקנאי דת מסונוורים, יהודים או מוסלמים, יהיו אשר יהיו? אנו עדים לתופעה של השלכה של ה'רוע' הפנימי שלך אל העולם החיצון. כל אחד רואה בזולתו אויב ואילו התרפיה היונגיאנית מכוונת ושואפת אל ההתוודעות והקבלה של ה'צל' שבתוכי הנפש.

שאלה 7: האם ניתן לראות בקונפליקט בין יהודים לפלשתינאים ארכיטיפ תנ"כי קדום, מאבק בין שני עמים-אחים, בדומה לקין והבל?

תשובה: אותו ארכיטיפ הוא בעל עצמה מרובה (כל-יכול) - זה של אחים שונאים בנפש. כמו קין והבל או יעקב ועשו. המפגש עם עשו וברית השלום שנכרתת בין האחים מתרחשים אחרי שנים רבות של שנאה תהומית ופרוד, תקופת פרוד טעונה סבל רב.

שאלה: האם נרמזת פה קריאה לתקווה לעתיד?

תשובה: ללא ספק. אלא שיידרש מאתנו זמן רב וסבלנות.